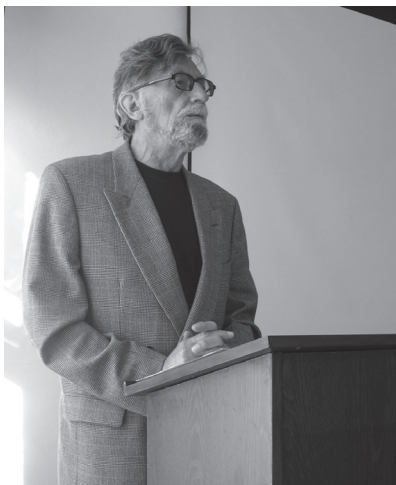

EDITORIAL

ONDŘEJ BLÁHA

Profesor Jan Kořenský (1937–2022), jehož památce je věnováno toto číslo *Bohemik*, svou vlastní osobou dobře vyjadřoval ráz olomoucké bohemistiky a vůbec zdejší lingvistické práce v 90. letech 20. století a v prvních dvaceti letech 21. století. Byl absolventem Univerzity Palackého (studia češtiny a ruštiny ukončil roku 1959), ale velkou část své vědecké dráhy strávil jinde, především v pražském Ústavu pro jazyk český ČSAV, později AV ČR, kde pracoval počínaje rokem 1963 po čtyři desetiletí. Od roku 1993 byl pak postupně odborným asistentem, docentem (1994) a profesorem (1997) na Katedře bohemistiky FF UP, kterou takto „personálně“ propojil s pražským Ústavem pro jazyk český – tím se velmi usnadnila jak vědecká, tak i osobní komunikace mezi pražským a olomouckým bohemistickým pracovištěm.

Jan Kořenský na konferenci *Strukturalismus dnes* (FF UP v Olomouci, 12. 10. 2004). Foto Ondřej Bláha.

Jan Kořenský působil na první pohled trochu odtažitě, snad i přísně nebo suše – přispívala k tomu jeho vysoká, štíhlá postava a vousatá tvář, která nejednomu pozorovateli připomínala slavného lingvistu a spoluzakladatele Pražského lingvistického kroužku Nikolaje Trubeckého. Ale při častějších setkáních se ukazovalo, že Jan Kořenský určitě není člověkem, jehož povaze by dominovala odtažitost, příslost nebo suchost – byl naopak osobností skutečně velkorysou, vládl kouzelně intelektuálním humorem, měl nevšední rozhled v různorodých oblastech lingvistiky, ale i na poli dramatu, literatury, kultury. A v neposlední řadě měl Jan Kořenský velký smysl pro navazování a udržování vztahů mezi lidmi. Tato dispozice u něj vedla k tomu, že na sebe bral různé vedoucí a organizační funkce – mj. vedl Katedru bohemistiky FF UP (v letech 1999–2004), byl šéfredaktorem časopisu *Slovo a slovesnost* (1998–2009), předsedou Českého komitétu slavistů a také zakladatelem a prvním vedoucím Katedry obecné lingvistiky FF UP (od roku 2011).

Toto číslo *Bohemik* přináší téměř všechny příspěvky, které byly dne 29. 11. 2023 předneseny na kolokviu *Člověk a jeho text*, jež reflektovalo vědecké zájmy profesora Kořenského a konfrontovalo jeho celoživotní dílo s dnešním stavem lingvistiky. Proto je také většina příspěvků věnována gramatice češtiny, někdy i s obecnějšími teoretickými přesahy. První dvě studie – jejichž autory jsou Jana Hoffmannová, dlouholetá spolupracovnice profesora Kořenského v pražském Ústavu, a Oldřich Uličný, mj. Kořenského vrstevník a souputník na poli lingvistiky – z tohoto rámce vystupují tím, že představují Jana Kořenského v osobnějším tónu a usilují o to, postihnout podstatu Kořenského vědecké a lidské originality. Třetí studie, jejímž autorem je Miloslav Vondráček, tvoří přirozený přechod k újeji lingvistickým studiím tohoto souboru – detailně mapuje vztahy myšlení Jana Kořenského k lingvisticky zúročitelným koncepcím filozofickým, logickým a matematickým.

Následující čtyři studie se pak zabývají různými aspekty gramatiky, která stála ve středu vědeckých zájmů Jana Kořenského. Syntaktik

Petr Karlík navazuje na interdisciplinární a vůbec „přesahové“ přístupy Jana Kořenského ke studiu jazyka tím, že zachycuje a popisuje konkrétní, dosti unikátní gramatický prostředek češtiny (slovesnou klitiku -s) pojmovým a metodologickým aparátem generativní lingvistiky. Studie Luboše Veselého se věnuje zásadní otázce, zda je ve spojení předložky a jmen v češtině syntakticky primární předložka, nebo pád. Josef Štěpán se ve své studii zabývá typy složitého souvětí, které klasifikuje podle užitých spojovacích prostředků, dále podle sledu vět a podle modality. Posledním příspěvkem, který má úzkou vazbu k zájmům Jana Kořenského, je studie Vojtěcha Veselého, jejíž autor uvádí do vztahu presupozici, reciprocitu a aktuální členění výpovědi.

Dílo Jana Kořenského patří ke čtenářsky náročnějším lingvistickým textům – možná i právě proto zdaleka ne vše, co Jan Kořenský promyslel, formuloval a publikoval, bylo v lingvistice dostatečně využito. Proto má velký smysl se Kořenského dílem dále zabývat, domýšlet jeho dosah a inspirovat se jím.